

บทที่ 1

การศึกษาหลักสูตรและการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร

การศึกษาหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 เป็นต้นมา และตลอดเวลาที่ใช้นี้ กรมวิชาการได้ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาวะของประเทศในปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

กรมวิชาการได้รับมอบหมายให้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยมุ่งหวังที่จะใช้เป็นตัวกำหนดให้บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดำเนินการพัฒนาประชากรเพื่อเตรียมการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมของประเทศไทยในอนาคต ซึ่งมีแนวโน้มจะพัฒนาประเทศเพื่อเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2533 และได้ประกาศใช้ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 เป็นต้นไป

จุดหมายของหลักสูตร

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้

2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว
4. สามารถวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และครอบครัวได้อย่างมีเหตุผลด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
5. มีความภูมิใจในความเป็นคนไทย มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
6. มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
7. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้าน และชุมชน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชนรอบ ๆ บ้าน

ความคาดหวังของหลักสูตร

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีความคาดหวังให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน ในการนี้จะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การพัฒนาตน ได้แก่ มีความรู้พื้นฐาน มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์ แก้ปัญหาเป็น เสียสละ และมุ่งพัฒนา
- 2) การพัฒนาอาชีพ ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รักการทำงาน และทำงานเป็น
- 3) การพัฒนาสังคม ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศ และโลก

คุณลักษณะของผู้เรียนและเป้าหมายการศึกษา ระดับประถมศึกษา ตามความคาดหวังของหลักสูตร มีดังตารางต่อไปนี้

คุณลักษณะของผู้เรียน	เป้าหมายการศึกษาระดับประถมศึกษา พัฒนาและรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม
1. พัฒนาดน 1.1 มีความรู้พื้นฐาน 1.2 มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์ 1.3 แก้ปัญหาเป็น 1.4 เสียสละ 1.5 มุ่งพัฒนา	อ่านออก เขียนได้ คำนวณได้ เข้าใจธรรมชาติ บำรุงรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน วิเคราะห์เหตุผลและเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาของ ตนเองและครอบครัวได้ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น รักการอ่านและแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
2. พัฒนาอาชีพ	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รักการทำงาน และทำงานเป็น
3. พัฒนาสังคม ปฏิบัติหน้าที่ของ ตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศ และโลก	รู้เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่บ้าน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดี ของบ้าน ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชน รอบ ๆ บ้าน

จากคุณลักษณะของผู้เรียนและเป้าหมายการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามความคาดหวังของหลักสูตรนั้น สามารถสรุปคุณภาพของผู้เรียนที่พึงประสงค์ได้ดังนี้

1. สามารถสื่อความด้วยการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียนอย่างมีวิจารณญาณ
2. สามารถคิดคำนวณ และแก้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเลขที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. สามารถคาดหมายการเปลี่ยนแปลงในสังคม สิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ
4. รักษาสุขภาพทั้งด้านกายและใจของตน เพิ่มพูนอนามัยชุมชนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อยู่เสมอ

5. มีค่านิยมในการเสียสละ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความยินดี เป็น
 ประจํา
6. สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบทั้งที่เกี่ยวกับงานอาชีพและการพัฒนาสังคม
7. แสวงหาแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ให้ได้ผลงานดีซึ่้นกว่าเดิมเสมอ รวมทั้งการนำเอา
 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วยเสริมการพัฒนา
8. ค่านิยมในการประกอบอาชีพสุจริต ปรับปรุงอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
9. สามารถปฏิบัติงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล นิยมการทำงาน
 ร่วมกัน
10. ปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศชาติ ตามระบอบการปกครองแบบ
 ประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และชื่นชมในความเป็นไทย
11. บำรุงรักษาทรัพยากร ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ด้วยการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า
 และสร้างเสริมภูมิปัญญาไทย

โครงสร้างหลักสูตร

มวลงประสพการณที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู มี 5 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู ประกอบด้วย ภาษาไทย และ
 คณิตศาสตร์
- กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสพการณชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปญหาของชีวิต
 และสังคม โดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อความดำรงอยู่
 และการดำเนินชีวิตที่ดี
- กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมนิสัย
 ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรม เพื่อน
- กลุ่มที่ 4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสพการณทั่วไปในการทำงาน
 และความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ
- กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสพการณพิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน
 ประกอบด้วย

1. กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
2. กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต
3. กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมในกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 ได้แก่ กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

สำหรับกลุ่มประสบการณ์พิเศษ โรงเรียนอาจเลือกจัดกิจกรรมเดียวหรือมากกว่าหนึ่งกิจกรรมก็ได้ โดยให้ท้องถิ่นปรับรายละเอียดของเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด

เวลาเรียน

ตลอดหลักสูตรประถมศึกษา ใช้เวลาเรียนประมาณ 6 ปี แต่ระดับการศึกษาควรมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ในหนึ่งสัปดาห์ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง หรือ 75 คาบ ซึ่งกำหนดให้คาบละ 20 นาที ทั้งนี้เมื่อรวมแล้วต้องไม่ต่ำกว่า 200 วัน และไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง และสำหรับชั้น ป.5 - 6 นั้น ให้เพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนในกลุ่มประสบการณ์พิเศษอีกไม่ต่ำกว่า 200 ชั่วโมง

อัตราเวลาเรียนของมวลประสบการณ์ทั้ง 5 กลุ่ม ในแต่ละระดับชั้น กำหนดได้โดยประมาณ ดังนี้

หมวดประสบการณ์	อัตราเวลาเรียนโดยประมาณ					
	ป. 1 - 2		ป. 3 - 4		ป. 5 - 6	
	ร้อยละ	คาบ/ปี	ร้อยละ	คาบ/ปี	ร้อยละ	คาบ/ปี
1. กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้	50	1,500	35	1,050	25	750
2. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	15	450	20	600	25	750
3. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	25	750	25	750	20	600
4. กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ	10	300	20	600	30	900
รวม	100	3,000	100	3,000	100	3,000
5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ	-	-	-	-	-	600

- หมายเหตุ 1. เวลาเรียนคาบละ 20 นาที คิดเป็นชั่วโมงละ 3 คาบ
2. หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 ได้กำหนดเวลาเรียนภาษาอังกฤษ
ชั้น ป. 1 - 4 ไว้ดังนี้
- 2.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ใช้เวลาเรียนอย่างน้อย 120 คาบ/ปี
- 2.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 4 ให้ใช้เวลาเรียนอย่างน้อย 240 คาบ/ปี

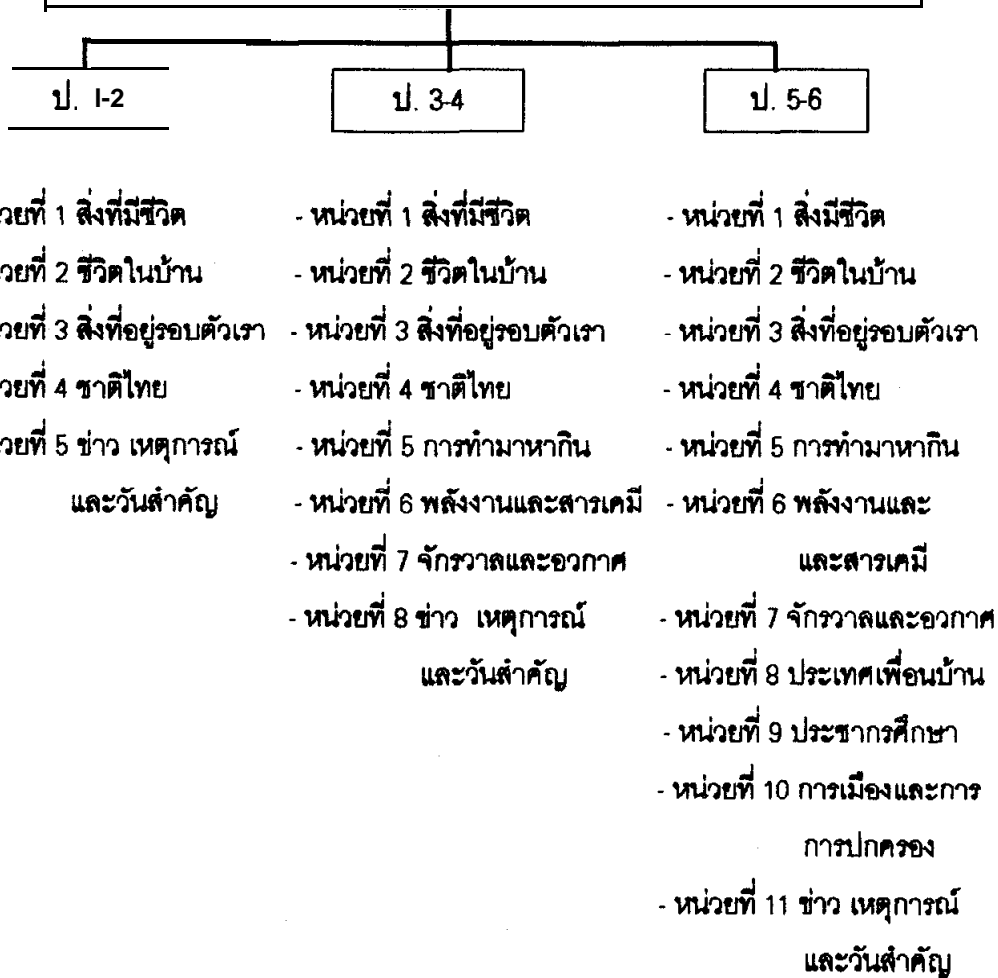
ในการศึกษาวิชา EE 362 การสอนระดับประถมศึกษา 2 นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ อย่างกว้าง ๆ

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมในด้านอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพ ปัญหา กระบวนการแก้ปัญหา และสามารถนำประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติตนได้ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจ ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติ มีนิสัยใฝ่หาความรู้ อยู่เสมอ
3. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
4. มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
5. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
6. มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
7. เข้าใจหลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปฏิบัติในขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพ
8. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และความเป็นเอกราชของชาติ เทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยได้ปรับปรุงเรื่องที่เรียนและจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรมใหม่ ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านนิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ เน้นการเป็นคนช่างคิด ช่างทำ และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ โดยใช้กิจกรรมจริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์ กิจกรรมสร้างนิสัย และมีจุดมุ่งหมายปลูกฝังให้เด็กมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการเกี่ยวกับความดีความงาม การรักษาสุขภาพกาย และจิต
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ วิจารณ์ แก้ปัญหา มีความสามารถในการแสดงออก และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. มีความเสียสละ สามัคคี มีวินัย ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญูทว่ที่ รักการทำงาน เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย
4. มีความสนใจแสวงหาความรู้ และรูปแบบการทำงานใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้ความรู้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาเพื่อการทำงานและการดำรงชีวิต
5. ปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหา และพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้

โครงสร้างกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

โครงสร้างกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 ได้ปรับให้มีการบูรณาการ โดยนำเอาเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน จนไม่ปรากฏเด่นชัดว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใด ทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วยดังนี้

หน่วยที่ 1 มั่นใจในการเคลื่อนไหว (ใช้พลศึกษาเป็นแกน)

- การเคลื่อนไหวร่างกายด้านการเดิน ยืน วิ่ง กระโดด
- ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายทำจังหวะ
- รวบรวมเล่นเครื่องเคาะจังหวะ
- เล่นประกอบเพลง แสดงการเล่นพื้นเมือง
- การวาดภาพระบายสี

หน่วยที่ 2 ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (ใช้จริยศึกษาเป็นแกน)

- สังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว
- ชื่นชมธรรมชาติโดยการเขียน การบรรยาย การวาดภาพ
- เคลื่อนไหวร่างกายเลียนแบบธรรมชาติ
- ร้องเพลง ฟังเพลงที่เกี่ยวกับธรรมชาติ

หน่วยที่ 3 สนุกกับจินตนาการ (ใช้ศิลปะเป็นแกน)

- เขียนภาพระบายสีจากเรื่องราว นิทาน
- ออกแบบสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ จัดกระแบริบาย
- ฟังเพลงพระราชนิพนธ์ เพลงไทยเดิมง่าย ๆ เพลงไทยสากล
- เคลื่อนไหวร่างกาย ทำท่าทางประกอบเรื่องราว นิทาน ให้เข้ากับจังหวะเพลง

หน่วยที่ 4 พัฒนาความสามารถของตนเอง (ใช้พลศึกษาเป็นแกน)

- การเคลื่อนไหวด้วยการย้าย ข้าม ลอด ย่อมสิ่งกีดขวาง การทรงตัวแบบต่าง ๆ
- การโยน รับสิ่งของ ขว้าง ป่า เหวี่ยง กอล์ฟ

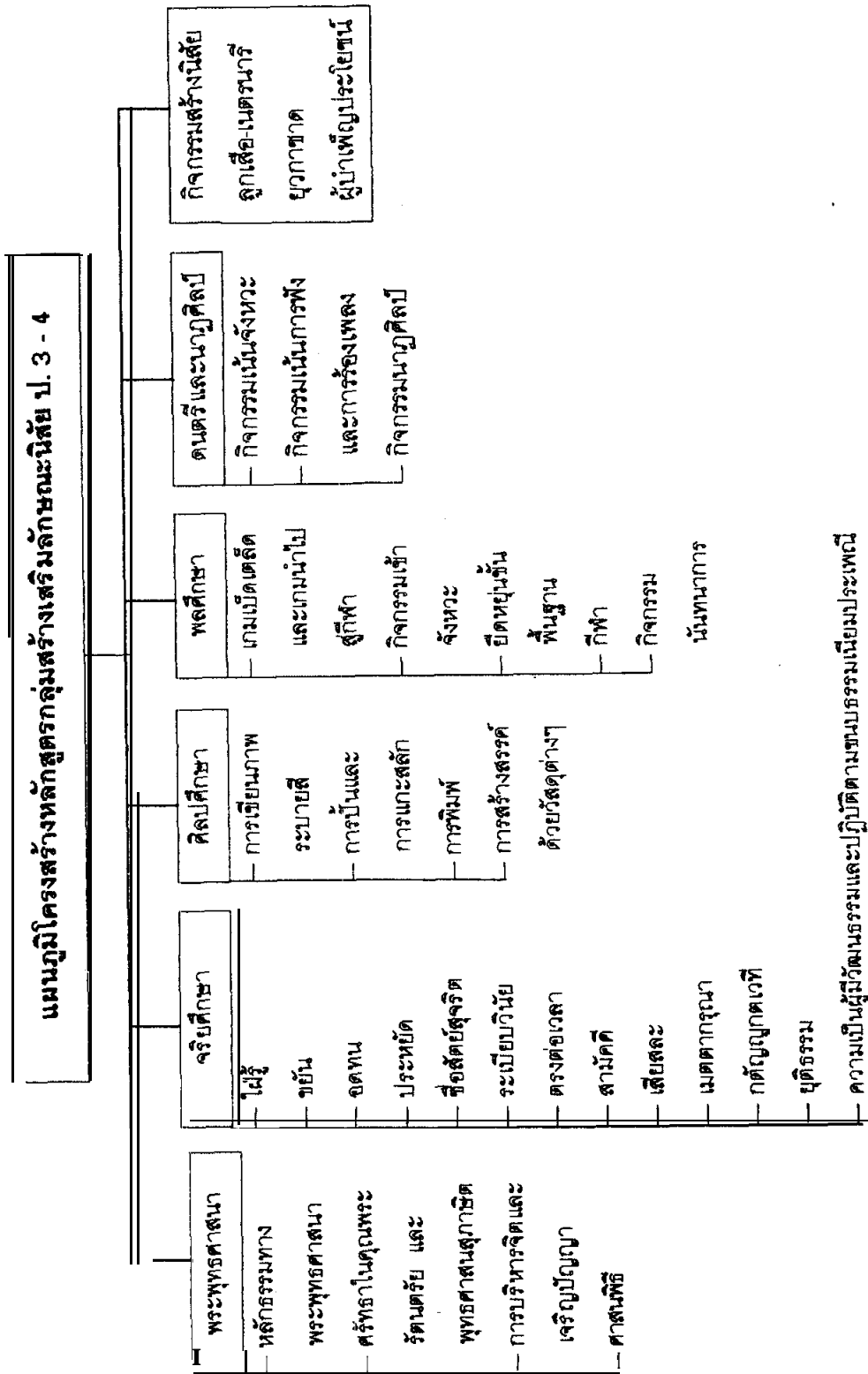
หน่วยที่ 5 ครอบครัวยุคใหม่ (ใช้จริยศึกษาเป็นแกน)

- หน้าที่ต่อครอบครัว รับผิดชอบงานที่ทำ ช่วยตนเอง ขยันหมั่นเพียร เชื้อฟังก่อแม่

หน่วยที่ 6 โรงเรียนดีมีวินัย (ใช้จริยศึกษาเป็นแกน)

- ข้อตกลงของเรา
- กฎ ระเบียบ วินัยของห้องเรียน โรงเรียน

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 ยังคงแยกเนื้อหาออกจากกัน ดังนี้

แผนภูมิโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ป. 5 - 6

จริยศึกษา	ศิลปศึกษา	พลศึกษา	ลูกเสือ-เนตรนารี
ในผู้	การเขียนภาพ	กิจกรรมเข้าจังหวะ	คุณธรรมและ
ขยัน	ระบายสี	ยืดหยุ่นขั้นพื้นฐาน	ยวกาชาด และ
อดทน	การปั้นและ	กีฬา	ผู้นำเพื่อประโยชน์
ประหยัด	การแกะสลัก	กิจกรรมทดสอบ	
ซื่อสัตย์สุจริต	การพิมพ์	สมรรถภาพทางกาย	
ระเบียบวินัย	การสร้างสรรค์	กิจกรรมแบบมัดดีด	
ตรงต่อเวลา	ด้วยวัสดุต่างๆ	กิจกรรมนันทนาการ	
สามัคคี	การเรียนรู้คุณค่า		
เสียสละ	ทางศิลปะ		
เมตตา กรุณา			
กตัญญู กตเวทী			
ยุติธรรม			
ความเป็นผู้มีวิสัยธรรมและปฏิบัติตามทบธรรมนิยมประเพณี			

หมายเหตุ ให้นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ เรียนพระพุทธรูปศาสนา ส่วนนักเรียนอื่นเรียนจริยศึกษา

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นี้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ ทำงานเป็น มีนิสัยรักการทำงาน ปรับปรุงงานอยู่เสมอ และมีทักษะพื้นฐานในงานอาชีพ ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะสร้างให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ทำงานเป็น คุณสมบัติของผู้ทำงานเป็น คือการเป็นผู้มีความรู้ทักษะประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งทักษะในการทำงาน ได้แก่ ทักษะในการใช้มือและเครื่องมือทำงาน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งอาจจำแนกออกได้ ดังนี้

1.1 ทักษะในการใช้มือและเครื่องมือทำงาน

- การรู้จักเลือกเครื่องมือไปใช้งาน
- การใช้เครื่องมือทำงานถูกวิธี คล่องแคล่วและปลอดภัย

1.2 ทักษะในกระบวนการทำงาน

- การทำงานที่เป็นกระบวนการ เช่น รู้จักการวิเคราะห์ วางแผนในการทำงาน ปฏิบัติงานตามแผน และประเมินผลการทำงาน
- การทำงานที่เป็นไปตามลำดับขั้นของการปฏิบัติงาน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบสิ้น แล้วประเมินผลการทำงานนั้น

1.3 ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

- การทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
- รู้จักอภิปรายเสนอความคิดเห็น ตลอดจนสรุปประเมินผล และเสนอผลงาน

การฝึกทักษะในการปฏิบัติงานของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในแต่ละระดับชั้นแบ่งออกได้ ดังนี้

- ระดับชั้น ป.1 - 2 - ให้ผู้เรียนทำตามที่ตนสนใจ หรือทำตามคำแนะนำ หรือทำตามแบบ
- ระดับชั้น ป.3 - 4 - ให้ผู้เรียนทำเองโดยไม่มีแบบ โดยใช้งานหรือเอกสารเป็นแนวทางการทำงานของผู้เรียน ในระดับนี้จะถูกต้องและมีคุณภาพขึ้น

ระดับชั้น ป. 5 - 6 - ให้ผู้เรียนทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว ว่องไว จนเป็นอัตโนมัติ โดย
คิดริเริ่มหรือดัดแปลงงานได้เอง

2. **มีนิสัยรักการทำงาน** นิสัยการทำงานจะเกิดขึ้นต่อเมื่อผู้เรียนมีคุณสมบัติที่เป็น
พื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ

2.1 **ความรู้และความสามารถ**

- ความรู้ความสามารถในการทำงาน เช่น รู้จักงาน การวางแผนงานและ
วิธีการแก้ปัญหา การปรับปรุงงาน

2.2 **เจตคติที่ดีต่องาน**

- เจตคติที่ดีต่องาน เช่น มีความสนใจ ตั้งใจเอาใจใส่ สนุกสนาน
เพลิดเพลินกับการทำงานโดยไม่ต้องรอคำสั่ง แสวงหางาน และวิธี
ทำงานที่มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

2.3 **มีนิสัยในการทำงาน**

- ความรับผิดชอบ ประหยัด ชยัน อดทน มีความเพียร ละเอียดถี่ถ้วน
มีระเบียบ ซื่อสัตย์ พึ่งตนเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

การสร้างนิสัยในการทำงาน ต้องเริ่มจากการให้ผู้เรียนรู้จักงานและการทำงานใน
ชีวิตประจำวัน แล้วค่อยขยายไปสู่งานอาชีพที่มีอยู่หลากหลาย ให้ลองปฏิบัติเพื่อให้มีเจตคติที่ดี
ต่องานและเห็นคุณค่าของการทำงาน จากนั้นก็สนับสนุน ส่งเสริมให้ทำสม่ำเสมอจนเกิดเป็นนิสัย

3. **การปรับปรุงงานอยู่เสมอ** คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของการทำงานของ
ผู้เรียน คือการรู้จักปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ขั้นตอนการปรับปรุงงาน

- วิเคราะห์งาน เพื่อหาข้อบกพร่อง เพื่อหาทางเลือกในการแก้ปัญหา และ
เลือกทางเลือกที่เป็นไปได้ มาปรับปรุงการทำงานและผลงานเป็นประจำ
- คิดออกแบบงาน รูปแบบงานใหม่ที่น่าสนใจ

การปรับปรุงงานนี้ ต้องอาศัยทักษะ ประสบการณ์ และการแสวงหาความรู้
และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาช่วย จะทำให้การดำเนินปรับปรุงงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. **พื้นฐานในการประกอบอาชีพ** เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในงานอย่างกว้างขวางจากงานเลือก โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 อันจะเป็นโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนงานได้หลายงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในงานต่าง ๆ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพต่อไป ดังนี้

4.1 **เรียนรู้โลกของงาน**

- มีประสบการณ์กว้างขวางที่เป็นพื้นฐานการทำงานของงานต่าง ๆ

4.2 **สำรวจความถนัดของตน**

- สำรวจตนเองว่ามีความถนัด ความสนใจในงานใดมากที่สุด

4.3 **ตัดสินใจ**

- ตัดสินใจเลือกฝึกฝน ปฏิบัติงานที่สนใจ เพื่อจะได้เป็นพื้นฐานของการเลือกงานอาชีพในอนาคต

งานบังคับหรืองานที่ต้องเรียนต่อเนื่อง ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ให้เรียนเพียง 2 งานคือ งานบ้าน และงานเกษตร ให้เรียนเพียง 2 งานด้วยเหตุผลคือ

งานบ้าน บ้านเป็นที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัย 1 ใน 4 ของมนุษย์ จึงจำเป็นที่ทุกคนต้องรู้จักการจัดการบ้านเรือน ที่อยู่อาศัยของตน เพื่อเป็นการช่วยตนเองและครอบครัวให้ได้ก่อน แล้วจึงค่อยช่วยเหลือชุมชน สังคมในอันดับต่อไป

งานเกษตร การเกษตรยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แม้ว่าแนวโน้มในการพัฒนาประเทศจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ แต่จะเป็นอุตสาหกรรมที่มีเกษตรเป็นฐานหรืออุตสาหกรรมการเกษตร ดังนั้น ในอนาคตจะเป็นงานเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม

สำหรับงานเลือก ให้เริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. **งานเลือกในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4**

เป็นงานที่จัดให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์กว้าง ๆ ในการทำงานตามความสามารถ เพื่อเป็นพื้นฐานของการเรียนในชั้นสูงขึ้น งานเลือกส่วนนี้แบ่งออกเป็น 2 งานคือ โรงเรียนจะเลือกสอนเพียง 1 งาน หรือทั้ง 2 งานก็ได้